

Duurzaamheid, alleen de definitie vraagt al om consensus...

In het artikel 'Duurzame drinkwatervoorziening vormt basis voor grondstofbescherming' van Steef van Baalen e.a. in *H₂O* nr. 4 van 23 februari j.l. wordt door WMO en Waterbedrijf Gelderland aangegeven wat zij verstaan onder een 'duurzame drinkwatervoorziening'. De hierbij genoemde aspecten zijn de klantwensen/-tevredenheid, de aanvaardbare effecten van en op de omgeving en een financieel gezonde en efficiënte bedrijfsvoering. Vanuit een waterbedrijf geredeneerd is deze perceptie van het begrip 'duurzaamheid' te begrijpen. Bij een containerbegrip als 'duurzaamheid' is het echter wel goed om bewust te zijn van de bril waardoor wordt gekeken; vanuit het waterschap als operationele waterbeheerder krijgt de invulling van duurzaamheid een andere inhoud.

De bindende factor voor het waterschap en de waterbedrijven is het watersysteem. Genoemde partijen zijn hierbij in belangrijke mate van invloed op het functioneren van dit watersysteem.

In het nationale en internationale waterbeheer heeft de watersysteem- en stroomgebiedsbenadering een steeds nadrukkelijker plaats gekregen. Bij de waterschappen is deze ontwikkeling gelijkgeschakeld aan een ontwikkeling van oppervlaktewaterbeheerder richting watersysteembeheerder. Hiermee wordt het bewustzijn onderstreept van de interacties tussen het grond- en oppervlaktewatersysteem en de relatie tussen water en de ruimtelijke ordening. De relatie tussen grond- en oppervlaktewater wordt uitgewerkt volgens het gedachtegoed van Waterlood en vastgelegd (2002) in Gewenste Grond- en Oppervlaktewater Regimes (GGOR). De relatie tussen water en ruimtelijke ordening is neergelegd in genoemde landelijke beleidsnota's, maar ook in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. De rode draad blijft het herstel van de veerkracht van het watersysteem en water als (mede-)ordenend principe.

De noodzaak om ons als waterschap voor de toekomst te richten op realisering van een 'duurzaam en veerkrachtig watersysteem' komt voort uit de handhaving van de vereiste veiligheid (kwantitatief en kwalitatief) en wensen ten aanzien van de verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Door herstel van veerkracht en duurzaamheid van watersystemen dienen bijvoorbeeld de economische schade en overlast als gevolg van veranderingen in het klimaat beperkt te blijven en wordt verdroging van natte natuur

en droogval van beken in de zomer bestreden. In het Twentse landschap met haar hellende gebieden zijn de kansen hiervoor met name te vinden door het grondgebruik (weer) meer of beter af te stemmen op de natuurlijke hydrologische situatie.

Door deze bril gezien bevinden de meeste waterwinningen in Twente zich op 'de verkeerde plaats', namelijk op de stuwwallen. Onttrekking van water uit deze voedingsgebieden van watersystemen onttrekt dit water tevens aan het nut voor andere functies! De in het artikel door WMO en WMG als 'duurzaam' aangehaalde winning van Nijverdal wordt vanuit ons oogpunt als 'niet duurzaam' aangemerkt! Als systeembeheerder kijken we dan ook op een schaalniveau dat zich uitstrekt boven het niveau van het intrekgebied van een waterwinning. Verstoringen van de natuurlijke waterbalans door de onttrekking van grondwater voor de drinkwaterbereiding zijn mogelijk als oorzaak aan te merken van het niet goed functioneren van kwetsbare natuurfuncties elders in het betreffende watersysteem. In het streven naar een duurzaam functionerend watersysteem kan daarom het verplaatsen van drinkwaterwinningen naar meer benedenstrooms gelegen lokaties wenselijk zijn. De in het artikel als dure en risicovolle aangeduide waterbron 'oppervlaktewater' is in onze ogen juist zeer duurzaam vanwege de verwaarloosbare effecten op het watersysteem. In den lande wordt daar, ondanks de hogere kosten, steeds vaker gebruik van gemaakt, bijvoorbeeld in Heel langs de Maas (Zuid-Limburg). Hier wordt een waterproductiebedrijf opgezet dat op basis van bodempassage van Maaswater tot 20 miljoen kubieke meter zal kunnen produceren. Als motivatie hiervoor geeft WML aan: "Want

om de ontlasting van de grondwatervoorraad en daarmee de bestrijding van verdroging is het ons immers begonnen" (passage uit 'Limburgse waterfabriek tegen verdroging' uit DHV-Times van februari j.l.).

De vraag doet zich dus voor of sprake moet zijn van een *duurzame waterwinning* volgens de perceptie van WMO en Waterbedrijf Gelderland, of van een *duurzaam watersysteem* waar het waterschap zich op richt. De houding ten opzichte van de waterwinningen, geredeneerd vanuit het duurzame watersysteem, is door het Waterschap Regge en Dinkel neergelegd in de voorlopige Visienotitie 'Twentse waterwinningen in duurzaam perspectief' (2000). Met de nadruk op 'voorlopig', aangezien we ons geplaatst zien voor een complex vraagstuk. In wezen is de gestelde vraag een maatschappelijk vraagstuk waarbij de kosten, samenhangend met het wel of niet duurzaam zijn, óf via het waterbedrijf óf via het waterschap bij de burger terecht komen. In de Visienotitie is daarom duidelijk aangegeven dat er nog een aantal te beantwoorden vragen en kennislacunes liggen om de aanwezige waterwinningen goed te kunnen beoordelen op hun invloed op het functioneren van het watersysteem. Deze kennis wordt onder meer gecompleteerd via een reeds in gang gezette uitgebreide hydrologische systeemanalyse waarbij de WMO is betrokken. Daarnaast zal via ambtelijk en bestuurlijk overleg met de betrokken partijen gewerkt moeten worden aan een *integrale visie*.

Hierbij willen wij twee zaken opmerken. Allereerst dat de vrijheidsgraden in dit proces voor het waterbedrijf door technologische innovaties als membraanfiltratie groter zijn (geworden) dan voor een waterschap in de Twentse situatie. Daarnaast zal het zo zijn dat we door dialoog en discussie wel naar een integrale visie toe 'convergeren', maar dat het zeer waarschijnlijk is dat er altijd verschillen in opvatting en houding zullen blijven bestaan tussen waterschap en drinkwaterbedrijf; niet in de laatste plaats vanwege het verschil in doelstelling van beide organisaties. Als we op dat punt aangeland zijn, dan is volgens ons een belangrijke rol weggelegd voor de provinciale overheid, als algemene democratie, om de balans op te maken en beslissingen te nemen dan wel knopen door te hakken. ☛

**Sjon Moninx en Bas Worm
Waterschap Regge en Dinkel**

Deze reactie wordt onderschreven door het dagelijks bestuur van het waterschap.